

100 JAAR GELEDEN OVERLEED FRANÇOIS MUSIN

Naast de klassieke namen ENSOR, SPILLI-AERT, PERMEKE telt Oostende nog meer schilders met wereldfaam, al zijn we dat ter plekke wel wat vergeten, en doen sommigen er nog altijd wat meewarig over. Ik bedoel Willy FINCH, Edouard HAMMAN (die zelfs in het Musée d'Orsay te Parijs met een schilderij te bewonderen is!) en last but not least de marineschilder François MUSIN die in de grootste veilingshuizen ter wereld en in de betere kunsthands nog steeds hoge toppen scheert.

De 24e van deze maand is het 100 jaar geleden dat de kunstenaar overleed. Tijd dus voor herdenkingen: een tentoonstelling in het Museum voor Schone Kunsten op het Wapenplein (tot 2 januari).

Ook het „Visserijblad” kan niet achterwege blijven. Daarom dit artikel.

François-Etienne Musin werd geboren te Oostende op 4 oktober 1820 als zoon van François Constant Musin (1793-1849), herbergier, later oesterkweker en restauranthouder, en van Marie-Antoinette Dickschen (1794-1842). Musin had twee broers: Auguste (hotelier) en Eugène (kandidaat-notaris). Hij huwde ca. 1850 met de Brusselse kunstschilderes Marie-Célestine Goselin (ca. 1826-1853), bij wie hij één zoon had: Auguste (1852-1923), die op zijn beurt marineschilder werd. Musin woonde achter-eenvolgens in de oesterkwekerij Musin buiten de stadswallen aan de Oostendse vuurtoren, in de Haringstraat 2 te Brussel en in

de Grensstraat 114 te Sint-Joost-ten-Node.

Zoals dat met vele kunstenaars het geval is, werd rond de jeugd van François Musin een kleine legende geweven, die na meer dan anderhalve eeuw niet meer op haar waarheid kan gekontroleerd worden. Als kind zou Musin meer van de zee en de schepen dan van zijn studies gehouden hebben. Op een goede keer toen hij thuis als straf op een zolderkamertje was opgesloten, zou hij op de muur een marine getekend hebben met een brok kool. Zo zou zijn talent zich geopenbaard hebben.

Omstreeks 1831 kwam Musin in de Oostendse tekenschool terecht, waar hij zijn opleiding kreeg van Michel van Cuyck en van François Bossuet, de beroemde vedute-schilder, die toen nog een loopbaan bij het Oostendse loodswezen cumuleerde met het lesgeven aan de lokale Academie. Met het behalen van een gouden medaille sloot Musin zijn Oostendse studieperiode af (ca. 1835). Inmiddels zou hij reeds gevaren hebben bij de kustvaart en op deze wijze al heel jong maritieme ervaring hebben opgedaan. Van 1836 af zette hij zijn studies verder aan de Brusselse Academie, eerst in het atelier van F.J. Navez, daarna bij François Bossuet, die inmiddels tot professor aan dat instituut was benoemd. Musin debuteerde wellicht tijdens het Antwerpse Salon in 1840. Bijval en verkoop lieten van meet af aan niets te wensen over. Het Saloncomité kocht een werk van hem voor zijn loterij. Toen Leopold I bij hem een „Gezicht te Oostende” aankocht (1845), betekende dat meteen een flinke publicitaire ruggesteun voor de jonge kunstenaar. Omwille van de belangstelling die in Engeland voor zijn kunst bestond, ging Musin er een tijdlang wonen. Ondertussen reisde hij ook naar Spanje en Portugal. Bij de dood van zijn vader (in 1849) kwam hij naar Oostende terug. Zijn aandeel in het ouderlijk bedrijf liet hij aan zijn broer Auguste over.

In juni 1852 kreeg Musin vanwege het Ministerie van Openbare Werken een stuk duingrond in concessie. Het was gelegen ten westen van het oude Oostende. In hetzelfde jaar nog liet hij er een houten paviljoen bouwen, het allereerste dat aan het strand ten westen van Oostende werd gebouwd. Hij verhuurde het complex, dat bekend stond als het *Pavillon des Dunes*, aan ene Constant Beerblock, die er een hotel-restaurant in hield. Het lijkt erop dat Musin zelf nooit in het *Pavillon des Dunes* heeft gewoond, maar er wel een atelier had.

De oesterput Musin in de schaduw van de oude vuurtoren, te situeren op de Visserskaai tussen Langestraat en Nieuwstraat. Hier bracht François Musin zijn jeugd door. Waarom geen herdenkingsplaket in de keringsmuur van de kaai ter hoogte van dit verdwenen stukje Oostende?

Eind 1852 woonde Musin reeds te Brussel. Na de dood van zijn vrouw ondernam hij nog enkele studiereizen: Spanje en Portugal, de Italiaanse en Zwitserse Alpenmeren, Frankrijk, Noorwegen, Noord-Amerika... Hij zou zelfs aan een walvisjacht deelgenomen hebben. Van al deze reizen bracht de kunstenaar heel wat studies mee, die hij in het atelier uitwerkte. Zo genoot zijn *Pontons te Toulon* in die jaren een tijdlang bekendheid.

In 1860 betrof hij zijn definitieve woning, Grensstraat 114 te Sint-Joost-ten-Node. In de tuin van dit pronkhuis liet hij een groot atelier bouwen, waarin hij zijn wijdbefaamde collectie scheepsantiek en maritieme snuisterijen uitstalde. Daar ontving zoon Auguste zijn opleiding als kunstschilder. Het atelier was een ware schilderijenfabriek, want Musin en weldra ook zijn zoon waren door bestellingen overrompeld. Via commissio-nairs hadden ze immers een gretig koperpubliek in Engeland en Amerika, terwijl ze steeds opnieuw inzendingen voor de salons dienden klaar te houden. Samen met zijn zoon publiceerde Musin een platenboek over de Belgische visserij, de vissoorten en de schelpen, *La pêche maritime belge* (1882), een fraaie kleurenitgave die zich tot de kinderen richtte.

Musin's welgevulde loopbaan kende, op reizen na, weinig of geen merkwaardige uiterlijke feiten: hij was een graaggeziene figuur in conservatieve Brusselse kunstenaarskringen, zoals de *Cercle artistique et Littéraire*. Naar eigentijdse getuigenissen was hij een echte levensgenieter, steeds in prima stemming, een onnavolgbaar verteller van zijn vele reisavonturen. Daarnaast was hij uiteraard ook een noest werker, die een enorm oeuvre naliet.

Het beeld dat Gustave Lagye, een Brussels kunstjournalist, schetste, was dan ook compleet in overeenstemming met het karakter van de man: een reusachtige gestalte, dik als een triton uit een schilderij van Rubens, met een donkergekleurd gezicht. *Le bon père Musin*, zoals de kunstjournalisten van toen hem wel eens noemden, stierf aan een beroerte op dinsdag 24 oktober 1888.

Samen met H. Schaep, E. Linnig, Ch. L. Verboeckhoven en H. Lehon behoort Musin tot het puik van de Belgische marineschilders uit de romantiek en het romantisch realisme. Zijn oeuvre valt uiteen in twee delen: vóór 1865 schilderde hij voornamelijk schipbreuktaferelen en historiserende doeken die zeeslagen of andere merkwaardige taferelen ter zee als thema hadden. Voor deze laatste nam hij soms bestaande gravures of litho's van zeefeiten als model. Na 1865 maakte hij ook realistische marines met beelden uit het zee-, rivier- of strandleven, terwijl hij ook zijn vroegere motieven behield. Het feit dat Musin zeer onderlegd was in maritieme aangelegenheden, maakte zijn realistische schilderijen dan ook tot waardevolle documenten voor de iconografie van de Europese havensteden en van de scheepvaart.

Uit zijn ontzaglijke produktie kunnen hier enkel de hoofdlijnen aangehaald worden. Musin was op de eerste plaats een decorateur: op bestelling schilderde hij ensembles die bedoeld waren als bekleding van salomuren. Dit genre werd tijdens de 19de eeuw in België trouwens druk beoefend: de namen van Fernand Marinus, Jean-Baptiste Madou, Euphrosine Beernaert en vele anderen dringen zich in dat verband op. Oostende leverde de motieven voor zijn twee grootste verwezenlijkingen in dit

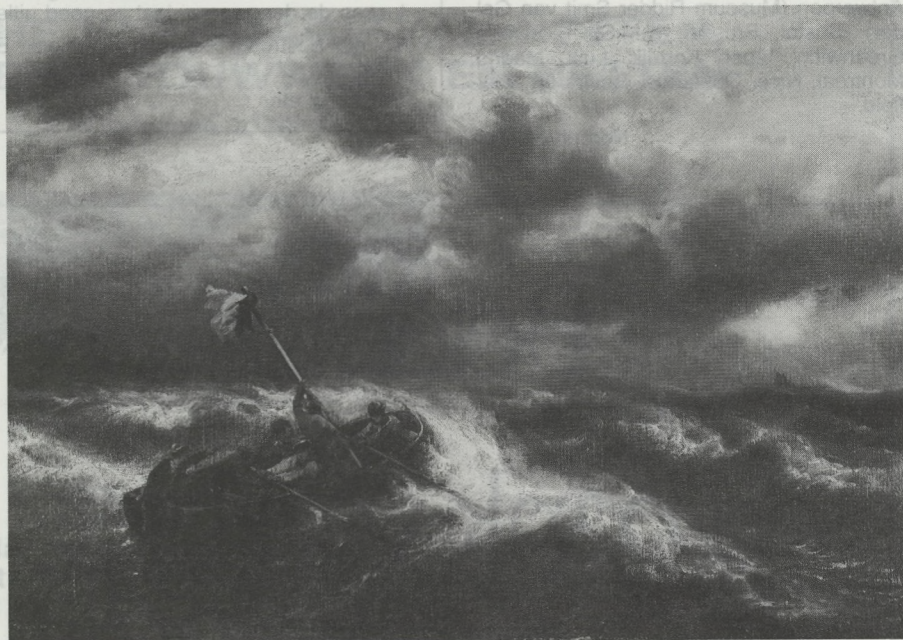
genre: voor het ensemble van acht *Zichten uit Oostende*, die hij voor de Kon. Prins van Pruisen – de latere Keizer Wilhelm I – in 1853 op bestelling schilderde (bestemd voor het Paleis te Potsdam), alsook voor het ensemble van zeven grote doeken in de Musinzaal van het „tweede” Kursaal te Oostende. Samen met de schilders Verwee, Dubois, Van Severendonck en nog een paar anderen werd Musin door de architecten Naert en Laureys gevraagd om mee te werken aan de picturale binnendecoratie van dit feeëriek gebouw.

In de jaren 1877-1878 schilderde Musin deze zeven doeken van reusachtige afmetingen. Ze stelden de volgende hoogtepunten uit het Oostendse verleden voor: *Het beleg van Oostende door de Spaanse vloot onder bevel van Admiraal Spinola, 1601-1604*, *De beschieting van Oostende door de Engelsen onder bevel van Admiraal Poppham, 21 juli 1798*, *Het oude arsenaal te Oostende*, *De ontschepping der Riflemen in de haven van Oostende op 10 oktober 1866*, *Het bezoek van H.M. Leopold II en Marie-Henriette aan de Amerikaanse vloot, geankerd voor Oostende, 22 juni 1868*, *De Cercle du Phare en Het Oude Kursaal, gedemonteerd in 1877*. Tijdens de verbou-

wingen door Alban Chambon werden deze werken vervangen door frivole werken van Swyncop, Privat Livemont en Antoine Daens. Het beroemde ensemble verhuisde naar het stadhuis, waar het in de vlammen opging bij het uitbreken van W.O. II. Vier jaar eerder, na een Italiëreis in 1873, schilderde hij een reeks van 4 taferelen voor het huis van een Brusselse cliënte: *Het Canal Grande te Venetië*, *Gezicht te Trieste*, *Gezicht te Rome en Gezicht te Napels*. In 1884 decoreerde hij een ontvangtsalon in het hotel van Armand Stuers, burgemeester van Sint-Joost-ten-Node. Ook aan de inrichting van het Blankenbergse Kursaal werkte Musin mee. In 1885-1886 schilderde hij daarvoor onder meer een *Zeeslag te Sluis*. De koning van Württemberg kocht twee werken van hem, namelijk een *Zicht op de Oostendse havengeul* en een *Zicht vanuit de Oostendse havengeul*. Samen met de kostprijs stuurde deze mecenas ten teken van zijn grote waardering aan Musin. een briljanten ring. Een ander gekroonde onder Musin's afnemers was Nasserdin chah Kadjar, die in 1873 te Londen zijn *Strand te Zuydcoote* kocht.

Haven en Zeedijk te Oostende.

De redding van kapitein Cantillon.

Verder is er dan de schier eindeloze reeks schilderijen met titels als *Opkomend tij, Nachtsignalen bij de Oostendse haven, Vis-sersboten op het strand, Mouterij, Schelde-gezicht, Windstoot op de Zuiderzee, Strand te De Panne, Strand te Blankenberge, De haven te Calais, Promenade te Brighton, Storm voor de Hollandse kust, De kaai te Vlissingen, Zeegevecht, Zeegeuzen, een Spaans schip plunderend, Schipbreukelin-gen, Kapitein Cantillon, pogend zijn schip te vervoegen, Gezicht te Slijkens, De vuur-toren van Eddystone, Lands-End, enz...*

Het enorme succes verklaart de vele replieken en varianten die Musin van zijn meest succesvolle thema op bestelling schilderde. Van hem kennen we bijvoorbeeld verschei-dene exemplaren van de *Aankomst der Rifflemen te Oostende* en van de *Beschieting van Oostende door de Engelsen onder bevel van Admiraal Poppham*. Musin's wer-ken werden dikwijls vervalst, ook nog tijdens zijn leven. Zoon Auguste deed een poging om werken van zijn vader te authentifieren door het aanbrengen van echtheidsverkla-ringen op de achterzijde van diens schilde-rijen; en Musin zelf bracht in de regel een lakstempel met zijn naam aan op de ach-terzijde van zijn marines. Is het niet altijd gemakkelijk de eigentijdse vervalsingen van originele Musin's te onderscheiden, dan is dat meestal geen probleem voor veel derde-rangswerk dat onder zijn naam af en toe in koopzalen van verdacht allooi opdrukt. Ook de werken van Louis Timmermans, leerling van Musin, lijken sterk op Musin's marines.

Musin's palmares omvat eremetalen toege-kend te Amiens, Amsterdam, Avignon, Lyon, Le Havre, Duinkerken, Madrid, Mont-pellier, Philadelphia en Wenen. Hij werd opgenomen in de Orde van de Liberador van Venezuela, in de Orde van Karel III van Spanje (1869); pas in 1879 werd hij in eigen land tot Ridder in de Leopoldsorde benoemd.

Portretten van François Musin zijn zeer schaars. We kennen een zelfportretje (vei-ling Campo, Antwerpen, 1981) en een gexy-lografeerd portret door E. Drot, dat afge-drukt werd in *L'illustration Européenne* van 27 mei 1888. Te Oostende en te Sint-Joost-ten-Node zijn straten naar hem genoemd. Musea van hiernagenoemde steden zijn of waren in het bezit van marines van Musin: Antwerpen (Museum Ridder Smit van Gel-der), Bristol, Brussel (K.M.S.K.), Elsene, Greenwich, Ieper, Kortrijk, Luik, Madrid, Montreal, Nice, Oostende, Reims en Shef-field.

Norbert Hostyn.

ETEN

FARFALLE MET ZEEVRUCHTEN

Beste lezer, ik weet nu waarom de vis in Turkije zo onmenselijk duur is. Andere vakantiegangers kwamen nl. met analoge verhalen thuis uit Griekenland, maar ze hadden de oorzaken achterhaald.

Het schijnt dat de zee is leeggevist! Jawel, de zee is leeggevist! Ze hebben daar blijkbaar geen vispolitiek gevoerd, en je ziet maar wat de gevolgen zijn.

Mijn avonturen met de vis in het buitenland waren daarmee echter nog niet ten einde. Na Turkije ben ik nl. naar Engeland gevaren en daar eet men slecht, dat weet iedereen. Maar dat ze pladijs serveren als er op de kaart tong wordt aangekondigd had ik toch niet verwacht. En niemand die er ook maar aan denkt te protesteren. Zoiets zou je in België eens moeten proberen! Maar ja België is nu ook luilekkerland, en sedert ik terug ben smaakt alles tien keer beter. Ik hoop dus dat U ook naar het buitenland geweest bent om slecht te eten zodat uw motivatie om lekker te koken met sprongen vooruit is gegaan. Is dat zo, dan moet U eens Farfalle met zeevruchten klaarmaken. Nog nooit van Farfalle gehoord? Farfalle is een soort noedels. Er zijn nl. heel wat variëteiten, die niet alleen afwisseling brengen voor het oog, maar ook voor de smaak. Elke vorm heeft nl. zijn bestaans-redenen; Zo zijn er holle deegwaren, scheepjes, elleboogjes, gnocchi, penne, rigarori, die de wat dikkere sauzen beter opvangen; de dunne en gladde deegwaren zoals spaghetti en tagliatelli laten zich gemakkelijker wentelen in dunne sauzen met room en eieren, de korte deegwaren zoals farfalle, fusilli en ruote laten zich eenvoudig oppikken met een vork, samen met een zeevrucht vb.

U schaft U dus farfalle aan. Dat kan U vast wel vinden in één van de vele Italiaanse winkels die België rijk is.

Voor 6 personen schaft U zich dan volgende ingrediënten aan:

- 400 gr. farfalle
- 1 kg. mosselen
- 2 dl. droge witte wijn
- 1 citroen
- 50 gr. boter
- 6 Sint-Jakobsschelpen
- 200 gr. gekookte en gepelde garnalen
- 100 gr. gerookte schelvis
- 200 gr. verse room
- zout, peper, een snuifje saffraan.

En nu gaat U maar aan de slag.

U zet het kookwater voor de deegwaren op. De mosselen maakt U schoon, U doet ze opengaan op een hevig vuur, U haalt ze uit de schelpen en zeeft het kookvocht.

Dan doet U dit kookvocht in een pan met de witte wijn, het citroensap en de boter; het wit middengedeelte van de Sint-Jakobsschelpen, de garnalen en de in kleine stukjes gesneden schelvis voegt U er bij, samen met de kruiden en de room. U laat alles 5 minuten koken en voegt er dan de mosselen aan toe. U kookt onder-tussen de deegwaren, laat ze goed uitlekken en vermengt ze met uw brouwsel.

Tot slot bestrooit U alles met bieslook. Een witte Côtes du Rhône gaat hier uitste-kend bij.

Smakelijk eten.

Ingrid Stasse

Beter bij
de bank van hier

